

Lausunto koskien Kilpailuviraston, Kuluttajaviraston ja Kuluttajatutkimuskeskuksen yhdistämistä

Tämän lausunnon ensisijainen tarkoitus on ottaa virastojen yhdistämiseen kantaa niiltä osin kuin VATT on yhdistämisselvityksessä mainittu. Lausumme siis liittyen VATT:n mahdollisuuksiin ottaa vastaan Kuluttajatutkimuskeskuksen osaamista ja resursseja. Yhdistämisen mahdollisia hyötyjä tyydymme sivuamaan vain yleisemmin.

VATT:ssa tehdään tällä hetkellä vähäisessä määrin markkinoiden toimintaan ja kilpailupolitiikkaan liittyvää tutkimusta, esimerkiksi kartellien havaitsemiseen, kartellivahinkojen arviointiin ja julkisten palvelujen markkinaehtoiseen tuotantoon liittyen. Etenkin kartellitutkimus sopisi luonteeltaan Kilpailuviraston tai uuden yhdistetyn viraston tutkimuskohteeksi, mutta toistaiseksi Kilpailuvirasto ei ole ollut resursoitu ylipäänsä tutkimuksen tekemiseen, eikä siellä toistaiseksi ole ollut riittävästi tarvittavaa taloustieteellistä osaamista. Näitä markkinoiden toimivuuden kannalta tärkeitä kysymyksiä onkin ollut mielekästä tutkia VATT:ssa, jossa työskentelee useita modernin toimialan taloustieteen tutkijakoulutuksen saaneita tutkijoita. Kilpailuviraston, Kuluttajaviraston ja Kuluttajatutkimuskeskuksen yhdistäminen saattaisi periaatteessa luoda edellytyksiä kilpailututkimuksen resurssipulan lievittämiseen. Kotimainen kilpailututkimus on ollut aina vahvasti aliresursoitu. Tästä näkökulmasta virastojen yhdistäminen on myönteistä, jos yhdistämisestä seuraa taloustieteellisen kilpailututkimuksen resurssien lisäys. Tämä edellyttäisi tietysti voimavarojen uudelleenkohdentamista. Toisaalta kyseisten virastojen yhdistäminen ei välttämättä toisi oikeanlaista osaamista kilpailututkimuksen piiriin. Kilpailuvirasto tarvitsee tehtäviensä toteuttamiseen lähes ainoastaan juridista ja taloustieteellistä osaamista. Tätä osaamista Kuluttajatutkimuskeskuksessa on vähän. Kuluttajatutkimuskeskuksen osaaminen on monitieteisempää, mikä onkin luontevaa, koska monia kuluttajan hyvinvointia määrittäviä kysymyksiä voi mielekkäästi lähestyä muistakin kuin taloustieteellisistä näkökulmista.

Kotimaisten resurssien rajallisuudesta johtuen myös kotitalouksien käyttäytymisen tutkimus kansantaloustieteen näkökulmasta ja taloustieteellisin tutkimusmenetelmin on jäänyt vähäiseksi. VATT:ssakin kuluttajatutkimus on ollut alisteisena, vaikkakin tärkeänä osana erilaisia politiikka-arvioita. Tarkastelussa ovat olleet muun muassa erilaisten veromuutosten kokonaisvaikutukset. VATT:n näkökulmasta kiinnostava tutkimuskohde on myös verotuksen vaikutus kotitalouksien kulutukseen ja hyvinvointiin.

VATT on periaatteessa valmis laajentamaan etenkin kilpailupolitiikkaan liittyvää mutta myös kuluttajiin liittyvää tutkimustaan lisäresursseja vastaan. On kuitenkin tärkeää korostaa, että VATT:n näkökulma tutkimukseen nojautuu moderneihin taloustieteen menetelmiin ja lähestymistapoihin ja VATT:iin mahdollisesti siirrettävien lisäresurssien tulisi osaamisprofiililtaan sopia tähän lähtökohtaan. Kuten edellä jo todettiin, tällaisia resursseja ei tällä hetkellä juurikaan ole Kilpailuvirastossa eikä Kuluttajatutkimuskeskuksessa. VATT rekrytoi uusiksi tutkijoiksi ainoastaan taloustieteen tohtorikoulutuksen omaavia henkilöitä, eikä virastojen yhdistämisen mukanaan tuoma mahdollinen resurssien uudelleenjakoa saisi tuoda suuria poikkeuksia tähän käytäntöön. Korkeaa rimaa rekrytoinnissa on pidetty ensiarvoisen

tärkeänä jatkuvan osaamisen ja tutkimuksen laadun kehittämisen kannalta eikä VATT aio tinkiä tästä lähtökohdasta.

Mikäli VATT ottaa hoitaakseen laajemmin uuden viraston kannalta tärkeitä tutkimustehtäviä, tulee myös yhdistettyyn virastoon luoda riittävän vahva kansantaloustieteellinen osaaminen, jotta yhteistyö olisi toimivaa.

Helsingissä 24.4.2012

Juhana Vartiainen

Ylijohtaja

Antti Moisio

Tutkimusjohtaja